

הנחיות ונהלים להגשת עבודות

אנו מגישים בזאת רשימת הנחיות ונהלים להגשת עבודות וכתובות. הדברים נערכו על ידי וועדת ההוראה החוגית וועדת האתיקה החוגית, והם נועדו להבהיר, להסדיר ולהאחיד שורה של נוהגים שהיו עד כה בלתי מנוסחים ולא תמיד בהירים ומוסכמים. ההנחיות הללו אינן באות במקום הנהלים הכללי אוניברסיטאיים כפי שנקבעו בסנאט, אלא רק להוסיף עליהם. הדברים נוגעים בכלל ההיבטים של הכנת העבודה – הצד הפורמאלי של ההגשה, הצד המבני, הליכי ההגשה עצמם וההיבט האתי והמשמעתי הכרוכים במכלול פעולות אלו.

לפני הכנת העבודה קראו בעיון את ההנחיות בשלמותן. בשאלות המתעוררות סביב יישום ההנחיות פנו אל המורה בקורס. כעיקרון הדברים אינם באים במקום הנחיות המורה אלא רק להוסיף עליהן. בכל מקרה של אי בהירות או אי הבנה, ההכרעה הסופית היא של המורה. אנו מאחלים לכם הצלחה בהכנת העבודה.

א. תבנית פורמאלית

מלבד את עמודי השער ותוכן העניינים, יש להדפיס את העבודה כולה בפונט 12, וברוח אחד וחצי או כפול. ההדפסה על דפי A4 מצד אחד בלבד. יש להקפיד על השארת שוליים ברוחב 2.5 ס"מ לפחות משני צדי העמוד להערותיו של הבודק.

פורמט העבודה:

1. שער: (לדוגמה)

אוניברסיטת חיפה

החוג לספרות עברית והשוואתית

כותרת

סוג העבודה (סמינר/רפרט/אחר)

שם הקורס, שנה וסמסטר

מספר הקורס: 122.XXXX

שם המרצה

שם הסטודנט/ית

תעודת זהות

כתובת וטלפון

2. תוכן עניינים: (לדוגמה)

מבוא.....	עמ' 3
פרק א [כותרת].....	עמ' 4
פרק ב [כותרת].....	עמ' 7
1ב [כותרת].....	עמ' 8
2ב [כותרת].....	עמ' 10
אחרית דבר.....	עמ' 25
ביבליוגרפיה.....	עמ' 27
נספחים.....	עמ' 30

נוהלי הפנייה (הערות שוליים, רשימה ביבליוגרפית):

יש להקפיד על הפניות למקורות, בין אם אלה מקורות ביבליוגרפיים (ספרות משנית), בין אם אלה מקורות ראשוניים (כגון: יצירה ספרותית, מהדורות של ספרות חז"ל). כל שימוש הנעשה במקור ילווה בהפניה מדויקת על פי כללי רישום **עקביים**. ההנחיות שלהלן מבוססות על השיטה הנהוגה בכתב העת **דפים למחקר בספרות**:

ההפניה תופיע באופן מקוצר בגוף הטקסט, כגון (בוירין, 2011: 41-42; Stern, 1996:8). בסוף העבודה תופיע רשימה ביבליוגרפית לפי סדר א"ב של המחברים, תחילה בעברית ולאחר מכן בלועזית. בתוך הרשימה יכלול, לפי סדרם, הפריטים הביבליוגרפיים המלאים של ההפניות הנ"ל.
סדר יחידות המידע בתוך הפריט: 1. מחבר (שם משפחה, שם פרטי). 2. [בשורה חדשה] שנת הופעה. 3. כותרת (ספר באות מוטה; מאמר במרכאות). 4. אם זהו מאמר, שם הספר או כתב העת שבו הופיע. 5. מתרגם או עורך אם יש. 6. הוצאה לאור. 7. עיר. 8. אם זהו מאמר, מספרי עמודים.

דוגמאות

בוירין, דניאל

2011, *מדרש תנאים: אינטרסקטואליות וקריאת מכילתא*, תרגום: דוד לוביש, תרגום השער החדש: רותי בר-אילן, הרטמן: סדרת יהדות ועלמא, ירושלים.

ינואר 2012

Stern, David

1996: *Midrash and Theory: Ancient Jewish Exegesis and Contemporary Literary Studies*, Northwestern University Press, Evanston, IL.

דוגמאות לסוגי פריטים ספציפיים:

ספר

סדן, דב

1970: *אבני גדר*, אגודת הסופרים ומסדה, רמת-גן.

Gaster, Theodor H.

1969: *Myth, Legend and Custom in the Old Testament*, Harper and Row, New York.

מאמר מתוך כתב עת

שוהם, חיים

1988: 'אביר האמת יוצא לברלין – אדלברט פון שאמיסו, משה מנדלסון ואבא גלוסק מלצ'קה', *דפים למחקר בספרות* 4, 86-57.

Stern David.

1992: 'Imitatio Hominis – Antropomorphism and the Characters of God in Rabbinic Literature', *Prooftext* 12, 151-174.

מאמר מתוך קובץ

צמח, עדי

1976: 'השמש ובית האסורים – על שלוש אידיוליות של שאול טשרניחובסקי בט"ז שנים לפטירתו' בתוך: יוסף האפרתי (עורך), *שאול טשרניחובסקי – מבחר מאמרי ביקורת על יצירתו*, עם עובד, תל-אביב, 182-174.

Boyd, Richard.

1979: 'Metaphor and Theory Change', in A. Ortony (ed.) *Metaphor and Thought*, Cambridge University Press, Cambridge, 356-408.

ערך אנציקלופדי

הרן, מנחם

1968: "נזיר" בתוך: נפתלי הרץ טור-סיני ואחרים (עורכים), *אנציקלופדיה מקראית*, מוסד ביאליק, ירושלים, כרך חמישי, 795-797.

מקור אינטרנטי

שימו לב

יש להפנות למקור אינטרנטי כמקור ביבליוגרפי לכל דבר. בצמוד לציון האתר יש לציין את תאריך הביקור האחרון בו. לדוגמא:

Ovid, *Metamorphoses*, Book III, trans. Sir Samuel Garth, John Dryden et al.

<http://classics.mit.edu/ovid/metam/html> 31.12.11

ב. הנחיות מבניות

מבנה העבודה אינו יכול להיות אחיד, קבוע או מחייב; עבודות יכולות לקבל תבניות שונות בהתאם לסוג המטלה ולנושא הספציפי. בשאלות מבנה הסמכות הבלעדית היא אפוא בידי מורה הקורס. אף על פי כן אנו מציעים להלן כמה התייחסויות והמלצות באשר להיבטים הנראים משותפים למרבית העבודות.

סוגי עבודות

יש סוגים שונים ודרגים שונים של מטלות הנהוגים בחוג. המלצותינו ישימות באופן שונה ובמידה שונה ביחס לכל סוג. סוגי העבודות הנהוגים הם כדלקמן:

1. עבודות סמינריוניות
2. עבודות רפראט
3. עבודות סיום קורס
4. עבודות שוטפות הנמסרות במהלכו של קורס
5. פרויקטים יצירתיים שונים המוטלים במסגרת סדנאות יצירה

ההמלצות שלהלן חלות במיוחד על עבודות סמינריוניות ועבודות רפראט; פחות על מטלות מן הסוגים האחרים.

מכיוון שעבודות רפראט ועבודות סמינריוניות הן דפוסי עבודה אלטרנטיביים במסגרת סמינרים, שאלה הנשאלת לעתים תכופות היא במה הן נבדלות זו מזו.

בניגוד לדעה הרווחת, המעמידה את ההבדל על ההיקף בלבד, ההבדל הוא בראש ובראשונה בין מטרות אקדמיות שונות, וההבדל הכמותי נגזר מכך. ההבדל המבני המשמעותי הוא בכך שעבודת רפראט היא בדרך כלל עבודה **מונוגראפית**: תפקידה להציג אובייקט מוגדר כגון טקסט ספרותי או מאמר תיאורטי; עבודה סמינריונית היא בעיקרה עבודה **מחקרית**. נקודת המוצא של המונוגראפיה היא **האובייקט** העומד על הפרק; נקודת המוצא של העבודה המחקרית היא **שאלת המחקר**.

דוגמה לנושא של עבודה מונוגראפית (רפראט): "ניתוח בעיר ההריגה", "ניתוח אמן הרעב", "ניתוח בלשנות ופואטיקה", וכו'.

דוגמה לנושא של עבודה מחקרית (עבודה סמינריונית): "המטאפורה בשירתו של XXX" "מושג המטאפורה אצל אריסטו ויאקובסון", "המרחב והזמן בסיפורים X ו-Y" וכו'.

עבודת רפראט היא עבודה כתובה המתבססת על הרצאה בעל פה שהוצגה על ידי התלמיד במהלך הסמינר. הגירסה הכתובה של אותה הרצאה אמורה להתבסס גם על ההערות שהושמעו במהלך ההרצאה, ולפיכך היא אמורה להיות עיבוד מחודש של הדברים.

עבודה סמינריונית יכולה להיות מחקר המשך שיתייחס לנושאי הרפראט או עבודת מחקר נפרדת. מכל מקום נושא העבודה והמבנה שלה ייקבעו בין המורה והתלמיד.

הקף סביר של רפראט: 10-15 עמ'.

היקף סביר של עבודה סמינריונית: 20-35 עמ'.

חטיבה מבואית

בחלקה הראשון של העבודה עליכם להציג את נושא העבודה (על אודות מה אתם מתכוונים לכתוב, מה האובייקט/ים) ואת שאלת המחקר (מה אתם מבקשים לברר ביחס לאובייקט/ים אלה). לצורך זה עליכם להציג את הקורפוס של העבודה, הטקסט/ים שאתם מבקשים לחקור. תארו אותם בקיצור, מה עניינם ומה מיקומם בהקשר היסטורי, תרבותי ו/או פואטי. **הימנעו** מלעשות זאת באמצעות [א] פרפראזה של הטקסט או תקציר התוכן [ב] ביוגראפיה של הסופר. (פרטים בנושאים הללו יכולים להיכלל בעבודה אך ורק כאשר הם משרתים את הדיון בנושא הנבחר).

בצד הצגת הקורפוס עליכם להתייחס גם לשיקולכם בבחירתו. שיקולים אלה רלוונטיים במיוחד כאשר מדובר ביותר מטקסט אחד. אם הם של אותו מחבר – למה דווקא הם? האם הם מייצגים תקופות שונות

ינואר 2012

בכתיבתו או אופני כתיבה שונים? אם אלה יצירות של מחברים שונים, - למה דווקא הן? מה השיקול בהסמכתן לעבודה אחת? האם מפני שהם דומים מבנית? האם בגלל שונות משמעותית ביניהם? האם בגלל קשר היסטורי כלשהו ביניהם? האם בשל התייחסות הדדית שלהם?

דיון נוסף ונפרד הוא סקירת המחקר שקיים בנושא. במסגרת זו כמובן אינכם יכולים או אמורים למצות את כל המחקר, אבל תארו את עיקרי הדברים שנאמרו על הנושא ושישמשו אתכם בעבודה. אם מדובר בנושא שלא הירבו לחקור כשלעצמו (יצירה ספרותית שלא זכתה בפירושים), התייחסו לדימויים קרובים או רלוונטיים בכלל יצירתו של הסופר, ביצירות אחרות שלו, בסוגים מקבילים, או במחקר על בעיות תיאורטיות שעולות ביצירה/הנדונות. במקרים אחרים, כאשר היקפו של המחקר הקיים עולה על היכולת הסבירה להקיפו, נסו לאפיין את שלביו העיקריים או מגמותיו העיקריות. בכל מקרה התייחסות זו אינה צריכה להיות **סיכום** של המחקר אלא רק **הצגה מתומצמת** שלו.

בכל הנושאים שלעיל מתאים לעסוק במרוכז כתת פרקים ביחידת המבוא של העבודה, אבל תוכנם רלוונטי גם לפרקים אחרים. מכל מקום, בכתיבת המבוא עליכם להקפיד שהדברים המובאים בו יהיו אכן רלוונטיים למה שייחקר בגוף העבודה.

שימו לב להבדל בין **חטיבה מבואית** לבין **הקדמה**. יש מקרים שבהם התלמיד מעוניין להעיר הערה כלשהי בנימה אישית. (הבעות תודה, שיקולים אישיים בבחירת הטקסט הנחקר, ציון יחס אישי או משפחתי אל מספר סיפורים במחקר פולקלורי וכו'). נושאים אלה אין מקומם במבוא, שהוא דיון מקצועי אינטגרלי לעבודה. במידה והתלמיד מוצא לנכון להתייחס אליהם, מקומם בהקדמה קצרה שתבוא לפני המבוא.

גוף המחקר

גוף העבודה תוכלו לבנות את הדיון על פי צרכי הנושא, ואין כל דרך שניתן להמליץ עליה מלכתחילה. הדיון יכול להיות בנוי כקריאה צמודה של טקסטים או כאנאליזה על פי נושאים. בכל אופן עליכם להקפיד כי הדיון בטקסט יהיה אכן **ניתוח** ולא **פרפראזה**.

הניתוח יכול להיות מקורי משלכם או להתבסס על המחקר הקיים. המחקרים שנכתבו בעבר נכתבו כדי שנוכל להיעזר בהם ולהסתמך עליהם, על כן יש לזכור שחלק מהכתיבה האקדמית היא היכולת ליצור דיאלוג עם פרשנים קודמים. יתרה מזאת, איכותה של כתיבה אקדמית נמדדת על סמך ביסוס ובניית המסקנות על התשתית הרעיונית והמחקרית שהונחה על ידי חוקרים קודמים. יחד עם זאת בשום מקרה אין הניתוח שאתם מציעים צריך להתמזג עם הקיים: כשאתם מתבססים על מקור מחקרי כלשהו עליכם לצטטו במדויק על פי כללי הציטוט או להפנות אליו באמצעות מראה מקום מדויק, כמו כן בגוף העבודה עליכם להתייחס אליו בלשונכם שלכם, לתארו, לפרשו ולבטא בצורה מנומקת את קבלתכם אותו, או את ביקורתכם במידה ויש כזאת. כדאי לברר תמיד את היחס שבין חוקרים שונים באשר לנקודה שעמדה

ינואר 2012

לדיון: האם הם תמימי דעים? האם ובאיזו מידה הם נבדלים או מנוגדים? מה לדעתכם סיבות לכך? מה עמדתכם ביחס לפלוגתא?

חומר שהועלה באינטרנט דינו כדין כל פריט ביבליוגרפי אחר, והוא מחייב רישום על פי ההנחיות הביבליוגרפיות (ראה למעלה). אבל השימוש בחומר אינטרנטי ככלל דורש זהירות מיוחדת והוא יכול להיות בעייתי. אמנם אתרי האינטרנט מהווים מקור זמין למידע מגוון, אך מידע זה הוא לעתים חלקי, חד צדדי ואף שגוי. כאשר מדובר באתרים ללא שמות מחברי המאמרים שאלת האמינות חמורה במיוחד ויש אפוא לשקול היטב את השימוש באתרים כאלה. ובכל מקרה – מידע הלקוח ממקורות אינטרנטיים טעון אימות ואישוש על ידי בדיקה של מקורות אחרים.

הימנעו מלהשתמש במונחים פילוסופיים או מחקריים כאשר אינכם יודעים להסביר את משמעותם המדויקת, גם אם מחברי המאמרים שקראתם משתמשים במונחים אלה. השתמשו במונחים רק לאחר שביררתם את משמעותם (ומומלץ גם שתבהירו אותם בהערות שוליים). בדומה לכך, אל תזכירו שמות של סופרים, חוקרים, או דמויות היסטוריות אחרות שאינכם מכירים. (גם את הללו מומלץ להציג בהערות שוליים).

סיכום המחקר

סיכום העבודה צריך להיות תמציתי וקצר, ועליו להציג במילים ספורות את המהלך המרכזי של המחקר. אי אפשר לפתוח במסגרת הסיכום דיון בנושאים חדשים או התייחסות למקורות שלא טופלו במהלך העבודה. אולם אפשר וראוי להתייחס לשאלות שנגזרות מן הדברים שנאמרו במהלך המחקר: מה הן מסקנות המחקר? האם הוא עונה על כל השאלות שהוצגו בפתחה? האם הוא מציג את השאלות באור אחר? האם הוא פותח שאלות חדשות? האם יש שאלות שנתרו פתוחות לדיון נוסף, ומה הן?

לאורך כל העבודה – יש להקפיד על חלוקה נאותה של הדברים לפרקים (ופרקי משנה במידת הצורך) ועל סידורם ההגיוני. על כותרות הפרקים לשקף נאמנה את תכניהם. ויש להקפיד על כתיבה מדויקת, בהירה ומובנת!!!

ג. נהלי הגשה

1. על העבודות לעמוד בקריטריונים כפי שנקבעו ותוארו למעלה.
2. העבודות תוגשנה בהתאם לקביעת המרצה ולא יאוחר מהתאריכים שנקבעו ע"י האוניברסיטה: מועד אחרון להגשת עבודה במסגרת קורס שנלמד בסמסטר א' הינו סוף סמסטר ב', מועד אחרון

- להגשת עבודה במסגרת קורס שנלמד בסמסטר ב' הינו סוף חופשת הקיץ (תחילת שנת הלימודים העוקבת).
3. עד תום הקורס שהעבודה מיועדת לו (יום הלימודים האחרון בסמסטר) יש להגיש הצעת נושא ולקבל בכתב את אישור המורה. כל זה ייעשה על גבי טופס הצעת נושא המצוי במזכירות ובאתר החוג. דוגמה למסמך זה בנספח א להלן.
4. במקרה של חריגה ממועד מסירת העבודה מכל סיבה שהיא, יש להגיש בקשה מנומקת לדחייה, בצירוף האישורים הנדרשים. המורה רשאי/ת לקבל או לדחות את הבקשה. במידה והבקשה מתקבלת, יש לקבל על כך אישור מן המורה, בצירוף תאריך הגשה סופי. לאחר תאריך זה לא תתאפשר הארכה נוספת או הגשה נוספת לצרכי תיקונים. הבקשה והאישור יתבצעו על גבי טופס מיוחד המצוי באתר החוג ומזכירות. דוגמה למסמך זה בנספח ב להלן.
5. הציון המוענק לעבודה הוא חד-פעמי וקובע. במקרים מיוחדים ורק באישור המורה תותר הגשה של נוסח מתוקן. במקרה זה הציון החדש הוא הקובע. הגשה שלישית לא תותר בשום מקרה. הזכות להגשה נוספת **לא תחול על עבודה שכבר אושרה לה הגשה מאוחרת**. במקרה של הגשה חוזרת של עבודה יש להגיש תמיד את הנוסח המתוקן יחד עם הנוסח הקודם.
6. העבודות תוגשנה אך ורק למזכירות החוג.
7. העבודות תוגשנה בלוויית חתימה על הצהרת מקוריות. טפסים באתר החוג ובמזכירות. דוגמה בנספח ג להלן.

ד. היבטים אתיים ומשמעתיים

הגשת עבודה כרוכה גם בשורה של היבטים אתיים ומשמעתיים. למרבה הצער אנו נתקלים מדי פעם בתופעות של העתקה, קניית עבודות או הגשה חוזרת של עבודה. זהה בקורסים שונים. על מנת למנוע בעיה זו נבהיר כאן כי תופעות מסוג זה מהוות עברות אתיות ומשמעטיות חמורות, היכולות לגרור אחריהן, על פי תקנון האוניברסיטה, ענישה כבדה.

העתקה, לצורך זה, היא כל שימוש במקור בלי לציין את שמו ופרטיו בצורה מדויקת על פי ההנחיות שפורטו למעלה בסעיפים א' וב'. מקור, לעניין זה, הוא כל ספר, מאמר, אתר אינטרנט או כל עבודה של תלמיד אחר, עבודה של המגיש עצמו שנמסרה בקורס אחר, או עבודה שנכתבה עבור המגיש על ידי גורם שלישי כלשהו במסגרת של הסכם. העתקה תיחשב לא רק מסירה מילולית של דברי המקור, אלא גם שיכתוב שלהם או הכנסת שינויים לשוניים ברמה זו או אחרת. כמו כן ייחשב להעתקה גם שימוש כזה בחלק מן המקור או בתוך חלק מן העבודה המוגשת.

המהות המשפטית של עבירה זו היא כפולה: **א.** הפרת זכות הקניין הרוחני של הכותב המקורי; **ב.** הונאה של רשויות החוג והאוניברסיטה על ידי הצגת טקסט זר כטקסט עצמי. שתי העבירות כאחת

ינואר 2012

חמורות ביותר ויכולות לגרור אחריהן הפניה לוועדת המשמעת האוניברסיטאית, ועלולות להביא לביטול של הקורס המדובר או גם להשעיה גמורה מן הלימודים במוסד. על מנת לוודא שהעבודה המוגשת היא אכן מקורית נדרש התלמיד עם הגשתה לחתום על הצהרת מקוריות, המעידה כי העבודה אכן עומדת בקריטריון זה וכי ידועה לו משמעותה של הפרת ההוראות בעניין זה. דוגמה לטופס הצהרת מקוריות ראה בנספח ג' למסמך זה.

ה. נספחים

נספח א לניהול הגשת עבודות

טופס אישור הצעה לעבודה אקדמית

שם הסטודנט/ית
תעודת זהות
שם הקורס
מספר הקורס
שנת לימודים
שם המרצה
סוג העבודה (סמינריונית/ רפרט/ אחר)
כותרת העבודה
תיאור הנושא (בקצרה)
ראשי פרקים משוערים

חתימת התלמיד: _____

תאריך: _____

החלטת המרצה:

א. אני מאשר את תוכן ההצעה.

ב. אני מאשר את ההצעה תוך עריכת שינויים כדלקמן:

ג. איני מאשר.

הערות:

חתימת המרצה: _____

תאריך: _____

נספח ב לנזהל הגשת עבודות

טופס בקשת דחייה במסירת עבודה

שם הסטודנט/ית
תעודת זהות
שם הקורס
מספר הקורס
שנת לימודים
שם המרצה
תאריך הגשה מבוקש
נימוקים לבקשה

התחייבות התלמיד

אני מתחייב בזאת להגיש את העבודה במסגרת הזמן שאושר לי ומצהיר כי ידוע לי שדחייה נוספת לא תינתן, וכי הציון שינתן על עבודה זו יהיה סופי ומחייב ולא אהיה זכאי להגשה נוספת לצורך תיקונים.

חתימת התלמיד: _____

תאריך: _____

ינואר 2012

החלטת המרצה:

א. אני מאשר קבלת העבודה במועד ובתנאים המצוינים למעלה.

ב. אני מאשר קבלת העבודה בתנאים כדלקמן:

ג. איני מאשר.

הערות:

חתימת המרצה: _____

תאריך: _____

נספח ג לנוהלי הגשת עבודות

טופס הצהרת מקוריות

שם התלמיד/ה
תעודת זהות
כתובת
טלפון
שנת לימודים
שם הקורס
מספר הקורס
שם המרצה
סוג העבודה
כותרת העבודה

אני (שם+ת.ז.) _____ מצהיר בזאת כי העבודה שהגשתי ושפרטיה מצוינים למעלה היא פרי יצירתי העצמית ונכתבה על פי כללי הציטוט וההפניה המקובלים באקדמיה. כמו כן אני מצהיר/ה כי ידוע לי שהגשת עבודה אשר חלק ממנה הועתק מעבודה אחרת שלי או של סטודנט אחר ו/או ממקור אחר כלשהו שלא צוין במסגרת העבודה המוגשת על ידי היא עבירה משמעתית.

תאריך: _____

חתימת הסטודנט/ית: _____